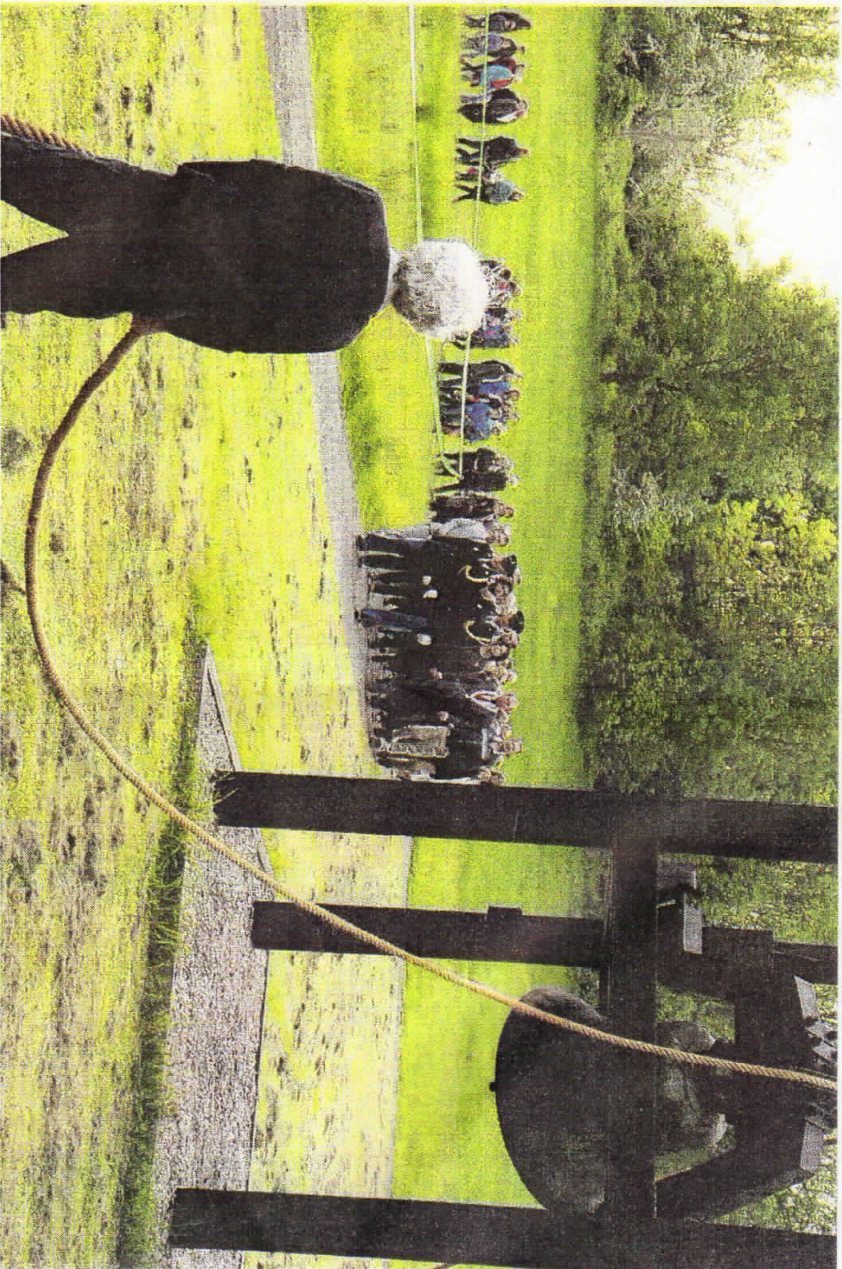

'Deze momenten blijven altijd pijnlijk'

"Opdat wij Nooit vergeten", staat op het gedenkteken bij de fusilladeplaats op fort Rhijnauwen, waar op zondag 4 mei de traditionele dodenherdenking plaatsvond. Ook dit jaar, negenenzestig jaar na de bevrijding, waren honderden belangstellenden in een stille, lange stoet gekomen naar deze plek, waar tijdens de oorlogsjaren zeker 55, maar naar alle waarschijnlijkheid meer dan 100 Nederlandse en Belgische verzetsmensen zijn gefusilleerd.

Door Kees Broekman

BUNNIK – Lang voordat de stoet het fort betrad, kwam een drietal personen naar het monument. Eén van hen was mevrouw Mia Lelivelt, gezeten in een rolstoel. Zij was vergezeld van haar broer en zijn zoon. "Vanaf het begin van de herdenkingen kom ik naar de plek waar mijn vader, Martin Lelivelt, op 25 juli 1944 is doodgeschoten. Mijn vader en ik zaten allebei in het

Onder het luiden van de klok nadert de stille stoet de fusilladeplaats. Dit jaar was het bijzonder druk, mede omdat veel families met meer mensen kwamen, omdat hun familielid 70 jaar geleden was gefusilleerd. Onder hen minister Opstelten.

Foto Kees Broekman

verzet. Door verraad werd hij op 20 april 1944 thuis opgepakt. Ik was toen 19 en de Duitsers hadden niet door dat ik ook in het verzet zat. Ik was immers een jong ons huis kwamen moest ik meisje. Toen de Duitsers bij ons huis kwamen moest ik eerst nog twee onderduikers verstoppem. Mijn vader en mijn jongere broer werden in aparte kamers aan een kruisverhoor onderworpen. Omdat ik Duits verstonnd wist ik wat er gezegd werd. Toen ik ook werd ondervraagd zei ik: 'Degene die jullie zoeken leven niet van lucht en liefde alleen. Dat vonden ze niet leuk. Mijn broertje had inmiddels door de tuin kunnen ontsnappen, maar mijn vader werd meegenomen naar kamp Vught. Zes weken later kregen we bericht dat hij op fort Rhijnauwen was doodgeschoten.' Het is even stil. Dan vervolgt mevrouw Lelivelt: "Deze momenten blijven altijd pijnlijk. Vroeger moest het bezoek altijd worden aangevraagd omdat het fort van de beste was. Je werd dan opgehaald door militairen. Zij begeleidden je naar de fusilladeplaats, waar toen nog de kruisen stonden waaraan de ter dood veroordeelden werden vastgebonden. Je

was nooit alleen en dat gaf veel emotie. Zo lang als ik nog kan - ik ben nu 89 - zal ik samen met mijn broer deze plek blijven bezoeken waar mijn vader is omgekomen." Na een korte pauze vervolgt ze: "Weet je wat soms pijnlijk is? Dat je het fort niet in kunt, wanneer je met visite in de buurt bent. Het is altijd afgesloten. Een paar jaar geleden was ik hier met een Amerikaanse oud piloot. Men zou er zijn met de sleutel, maar de persoon die de sleutel had was er niet en had de sleutel vergeten over te dragen. Dat was een verdrietig moment wat nooit meer is goed te maken. Daar zou toch een regeling voor getroffen moeten worden?"

Om 19.25 uur wordt de klok op het terrein geluid door Pauline Metrop van het Utrechts Klokkenuidens Gilde en Kees Visser. Hét teken dat de stille stoet haar tocht naar het fort kan beginnen. Wanneer de stoet het fusillade terrein nadert speelt muziekvereniging Contantia, die al bijna 30 jaar deze plechtigheid muzikaal ophelpt, enkele koralen. Na een toespraak van de burgemeester leest Jannetje Schermers, de nieuwe voorzitter van Stichting Herdenkingsmonument de namen voor van gefusilleerde verzetsmensen en volgen twee minuten stilte.